

Finnpartnership

Kehitysvaikutuksia 2018

Vuoden 2014 hankkeiden seurantaraportti

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

finnfund

Ulkoministeriön liikeyhteistyöohjelma Finnpartnershipin tavoitteena on lisätä suomalaisten ja kehitysmaiden yritysten ja organisaatioiden kaupallista yhteistyötä niin, että hankkeiden tuloksena saadaan aikaan Suomen ja EU:n kehityspolitiikan mukaisia myönteisiä kehitysvaikutuksia kohdemaissa. Ohjelman tarkoituksena on tukea rahoituksen, yhteyksien luomisen ja koulutuksen avulla kaupallisesti kannattavien hankkeiden identifiointia ja kehittämistä, jotta suomalainen yksityinen sektori ja muut kaupalliset toimijat voisivat omalta osaltaan olla poistamassa äärimmäistä köyhyyttä ja eriarvoisuutta kestävän kehityksen tavoitteiden (Agenda 2030) ja Suomen kehityspoliittisen ohjelman mukaisesti.

Finnpartnership mittaa vuosittain ohjelman kautta neljä vuotta aiemmin myönteisen valtionavustuspäätöksen eli liikeyhteistyöavustuspäätöksen saaneiden hankkeiden lopputuloksia ja niiden synnyttämiä kehitysvaikutuksia. Käsillä olevassa raportissa tarkastellaan 48:n vuonna 2014 tukea saaneen hankkeen tähän astisia vaikutuksia. Tarkastelun kohteena olevia hankkeita on hieman aiempia vuosia vähemmän, ja esimerkiksi hankkeissa toteutetut kohdemaainvestoinnit jäivät aiempiin vuosiin verrattuna vähäisemmiksi. Toisaalta taas hankkeista keskimääräistä suurempi osa kohdistui Afrikkaan sekä vähiten kehittyneisiin maihin. Hankkeiden kautta aikaansaatuja kiinnostavia ja hienoja tuloksia esitellään raportissa temaattisesti.

Tukea saaneilta organisaatioilta kerättyjen vastausten perusteella liikeyhteistyöavustuksen sekä Finnpartnershipin muun hankkeille tarjoaman avun merkitys oli huomattava. 85 prosenttia vastaajista koki Finnpartnershipin tuottaneen hankkeelle lisäarvoa. Joka neljäs vastaaja puolestaan arvioi, että hanketta ei olisi voitu toteuttaa ilman Finnpartnershipin tukea. Vastaukset tukevat käsitystä julkisen tuen merkityksestä yksityisen sektorin kehitysyhteistyöhankkeille.

Tämän vuoden raportissa hankkeiden aikaansaamia kehitysvaikutuksia on pyritty nostamaan entistä selkeämmin esiin. Toiveena on, että monet keskeiset tulokset ovat nopeasti löydettävissä raporttia silmäilemällä. Raporttiin syvällisemmin perehtymällä taas on toivottavasti mahdollista saada kokonaisvaltaisempi kuva hankkeiden vaikutuksista.

Tämän vuoden kehitysvaikutusraportissa on ensimmäistä kertaa analysoitu myös hankkeiden vaikutuksia YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin (SDGt). Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen edellyttää yksityisen sektorin rahallista panostusta, minkä johdosta Finnpartnershipin kaltaisten instrumenttien merkitys tavoitteiden aikaansaamisessa on tärkeää. Raporttiin koostettu analyysi hankkeiden SDG-vaikutuksista nostaa tietoisuutta yksityisen sektorin hankkeiden SDG-vaikutusmahdollisuuksista ja pohjustaa seuraavien vuosien mahdollisia syvempiä analyyssejä.

Birgit Nevala
Ohjelmajohtaja

Finnpartnership-liikeyhteistyöohjelman tavoitteena on lisätä suomalaisten ja kehitysmaiden yritysten ja muiden liiketoiminnasta kiinnostuneiden toimijoiden kaupallista yhteistyötä niin, että hankkeet synnyttävät myönteisiä kehitysvaikutuksia kohdemaissa. Taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristöllinen kestävyys ovat oleellisia lähtökohtia arvioitaessa ohjelman kautta tuettavia hankkeita. Lisäksi Finnpartnershipin työtä ohjaavat vuotuiset yksityiskohtaiset työsuunnitelmat tavoitetasoineen.

Finnpartnership-liikeyhteistyöohjelmaa rahoittaa ulkoministeriö ja sitä hallinnoi Teollisen yhteistyön rahasto Oy (Finnfund). Finnpartnership tekee tiivistä yhteistyötä Team Finland -verkoston kanssa.

Finnpartnershipin tarjoamia palveluita ovat rahallisen liikeyhteistyöavustuksen kanavointi suomalaisille yrityksille ja muille toimijoille, liikeyhteistyöaloitteiden identifiointi- ja välityspalvelu (Matchmaking) sekä kehitysmaihin suuntautuviin liikeyhteistyöavustushankkeisiin liittyvä koulutus. Ohjelma on kysyntävetoinen ja kattaa kaikki OECD DAC -luokitellut kehitysmaat.

Ohjelma käynnistettiin vuonna 2006.

Kehitysvaikutuksia vuoden 2014 hankkeista

1,2

miljoonaa euroa maksettua liikekumppanuustukea

410

suoraan työllistettyä henkilöä

180

uutta työpaikkaa

26

hanketta, joissa toteutettu koulutusta

16

hankkeessa siirtynyt teknologiaa tai ti kehitysmaahan

2

miljoonaa euroa investointeja kehitysmaihin liikekumppanuustuen saajilta

200

epäsuorasti työllistettyä henkilöä

36 %

naisten osuus suoraan työllistetyistä

46 %

hankkeista vaikuttanut positiivisesti ympäristöön

11

tytär- tai yhteisyritystä perustettu kehitysmaahan

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

finnfund

Sisällysluettelo

1	LIIEKUMPPANUUSTUKI JA KEHITYSVAIKUTUKSET	1
1.1	Kehitysvaikutuksien arvioiminen liiekekumppanuustukipäätöksen yhteydessä	1
1.2	Kehitysvaikutusten arviointi hankkeen toteutuksen aikana ja sen jälkeen.....	3
2	UUODEN 2014 HANKKEIDEN KEHITYSVAIKUTUKSIA	5
2.1	Hankkeiden kohdentuminen.....	5
2.2	Hankkeiden onnistuminen	6
2.3	Perustetut yritykset ja solmitut yhteistyösopimukset	10
2.4	Investoinnit kohdemaahan	11
3	HANKKEIDEN TYÖLLISTÄMISVAIKUTUKSET	13
4	SOSIAALISET VAIKUTUKSET	14
5	VAIKUTUKSET NAISTEN TYÖLLISTYMISEEN JA SUKUPUOLTEN VÄLISEEN TASA-ARVOON	15
6	KOULUTUS.....	16
7	TEKNOLOGIAN JA TETOTAIDON SIIRTO	18
8	VAIKUTUKSET KOHDEMAAN INFRASTRUKTUURIIN, MARKKINOIHIN JA TUOTANTORAKENTEESEEN	19
9	HANKKEIDEN VAIKUTUKSET YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEEN	22
9.1	Hankkeiden SDG-vaikutusten arvioinnista.....	22

1 LIIKEKUMPPANUUSTUKI JA KEHITYSVAIKUTUKSET

Liikekumppanuustuki on suomalaisille organisaatioille myönnettävä valtionavustus, jonka tavoitteena on käynnistää tai tehostaa **pitkäaikaista ja taloudellisesti kannattavaa liiketoimintaa kehitysmaissa, jolla on positiivisia kehitysvaikutuksia**. Liikekumppanuustuella voidaan rahoittaa tällaisten hankkeiden **selvitys-, pilotointi- ja koulutusvaiheita**. Liikekumppanuustuen haku-, myöntö- ja maksuprosessia hallinnoi ulkoministeriö yhdessä Finnpartnershipin kanssa.

Liikekumppanuustukea voi hakea Suomeen rekisteröity tai suomalaisomisteinen organisaatio (yritys, yhdistys, järjestö jne.) OECD:n kehitysapukomitea DAC:n luokittelemiin kehitysmaiin. Tukea voidaan myöntää toimialoille, jotka eivät kuulu ulkoministeriön määrittämälle kieltolistalle.¹ Tukea haetaan määrämuotoisella lomakkeella liitteineen.

Liikekumppanuustuen keskeinen tavoite on kehitysvaikutusten synnyttäminen hankkeiden kohdemaissa. Tuettavien hankkeiden kehitysvaikutuksia arvioidaan ja mitataan yhdessä ulkoministeriön kanssa laaditun mittariston kautta.

1.1 Kehitysvaikutuksien arvioiminen liikekumppanuustukipäätöksen yhteydessä

Hankkeiden kehitysvaikutusten arviointi on keskeisessä roolissa liikekumppanuustukipäätöksen valmistelutyössä. Hakijan tulee ensin itse arvioida hankkeen kehitysvaikutukset osana hakemusta vastaamalla sekä avoimiin että suljettuihin kysymyksiin. Hakijan tulee myös kirjallisesti sitoutua noudattamaan kohdemaan lakeja sekä kansainvälisiä säädöksiä.

Finnpartnership-liikekumppanuusohjelman henkilöstö analysoi saapuneiden liikekumppanuustukihakemusten kehitysvaikutukset hyödyntäen omaa asiantuntemustaan, Finnfundin asiantuntijoita sekä kehitysvaikutusten arviointityökaluja. Finnpartnership myös tarkistaa hakijan laatiman arvion hankkeen kehitysvaikutuksista. Kehitysvaikutusarvion perusteella hankkeet pisteytetään. Finnpartnershipin henkilökunta arvioi hakemuksia myös esimerkiksi hakijan osaamisen, taloudellisten ja henkilöstöressurssien sekä hankkeen realistisuuden näkökulmasta.

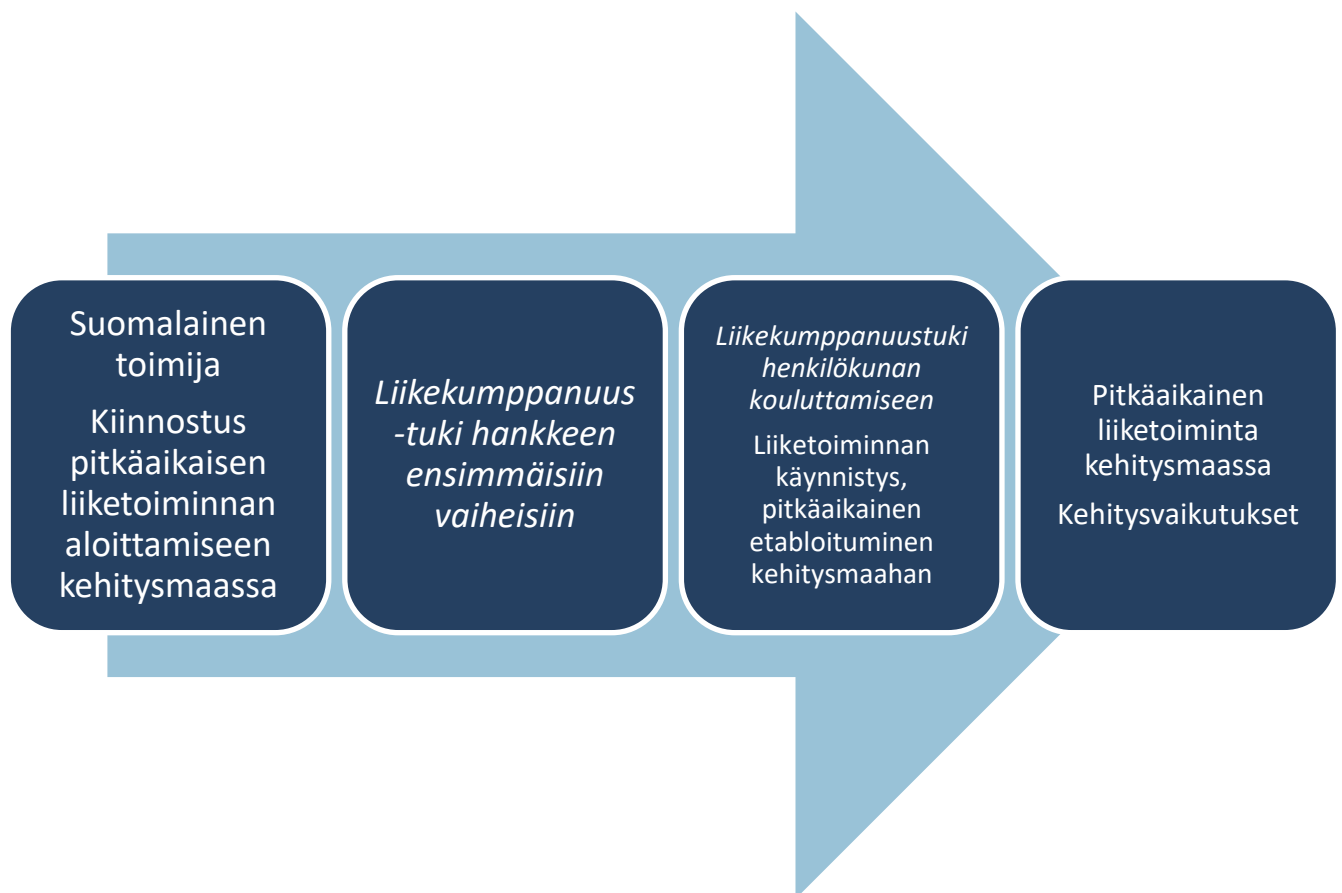
Hankkeiden kehitysvaikutusten arviointipolitiikassa määriteltyjä mitattavia kehitysvaikutuksia ovat vaikutukset kohdemaan työllisyyteen, sukupuolten väliseen tasa-arvoon, kohdemaan työväestön osaamisen lisäämiseen, teknologian ja osaamisen siirtoon, kohdemaan tuotannon monipuolistamiseen, kohdemaan yleisen infrastruktuurin parantamiseen, työolosuhteisiin ja sosiaalietuuksiin yrityksessä ja sen ympäristössä (Kansainvälisen työjärjestön ILO:n sääntöjen noudattaminen, työturvallisuus, palkkataso, asunto-/terveys-

¹ https://finnpartnership.fi/wp-content/uploads/2017/10/Kieltolista_Final_1.1.2014-1.pdf

tms. edut) ja erityisiin myönteisiin ympäristövaikutuksiin (esim. uusiutuva energia tai muu kestävää kehitystä tukeva tuotantotapa).

Erityistä huomiota kiinnitetään myös hankkeiden mahdollisiin negatiivisiin ja positiivisiin ympäristö- ja yhteiskuntavaikutuksiin. Hakemusten ympäristö- ja yhteiskuntavaikutusten arvioinnista vastaa Finnfundin asiantuntija, joka luokittelee hankkeet, antaa niille vaatimuksia ja suosituksia sekä ohjeistaa hakijoita. Hankkeille myös tarjotaan mahdollisuutta maksuttomaan, konsultin toteuttamaan ympäristö- ja yhteiskuntavaikutusten konsultointiin, jolla pyritään edistämään hankkeiden kestävää toteuttamista, kehitysvaikutusten syntymistä ja ehkäisemään mahdollisia riskejä.

Lopullisen päätöksen tuen myöntämisestä tekee ulkoministeriö Finnpartnershipin arviota hyödyntäen. Ministeriö hyödyntää tarvittaessa myös muiden asiantuntijoiden lausuntoja hankkeista ennen tukipäätöksen tekoa.

Kuva 1. Liikekumppanuustuen rooli kehitysvaikutusten synnyttämisessä. Havainnollistamistarkoitukseen laadittu yksinkertaistettu malli.

Hyväksytyille hankkeille annetaan valtionavustuspäätöksen yhteydessä hankebudjetti, jossa eritellään hankekohtaiset, tukikelpoiset suoritteet. Hakijan tulee hankkeen toteutuksen aikana noudattaa paikallista lainsäädäntöä, kansainvälisiä säännöksiä sekä liikeyumppanuustuen ehtoja. Liikeyumppanuustuella suoritettavien vaiheiden aikana hakijan tulee aktiivisesti pyrkiä synnyttämään pitkäaikaista liiketoimintaa kohdemaassa tai kohdemaissa.

Kehitysvaikutusten ja hankkeiden saaman pisteytyksen suhteen on huomioitava, että tuettavien hankkeiden mahdollisista kehitysvaikutuksista voidaan tuen myöntämisen yhteydessä tehdä ainoastaan arvio. Tuen avulla tehdään usein selvitysluonteisia töitä, jotka eivät itsessään välttämättä johda kehitysvaikutuksiin. Näin ollen todelliset kehitysvaikutukset voidaan arvioida tarkemmin vasta hankkeiden toteutuksen jälkeen, mikä on otettu huomioon myös tuen maksamisen jälkeen vaadittavassa raportoinnissa.

1.2 Kehitysvaikutusten arviointi hankkeen toteutuksen aikana ja sen jälkeen

Liiketyumppanuustuki maksetaan takautuvasti yhdessä tai kahdessa erässä, kun tuensaaja on omarahoitteisesti suorittanut hankebudjettiin kuuluvia toimenpiteitä. Maksatuspyynnön yhteydessä Finnpartnership tarkistaa hankkeen etenemisen sekä esimerkiksi hankkeelle mahdollisesti annettujen Y&Y-vaatimusten ja suositusten noudattamisen. Maksatus suoritetaan vain, mikäli tuensaaja on noudattanut tuen ehtoja ja annettuja vaatimuksia. **Hankkeen kehitysvaikutuksista tehdään ensimmäinen arvio maksatuspyynnön yhteydessä.**

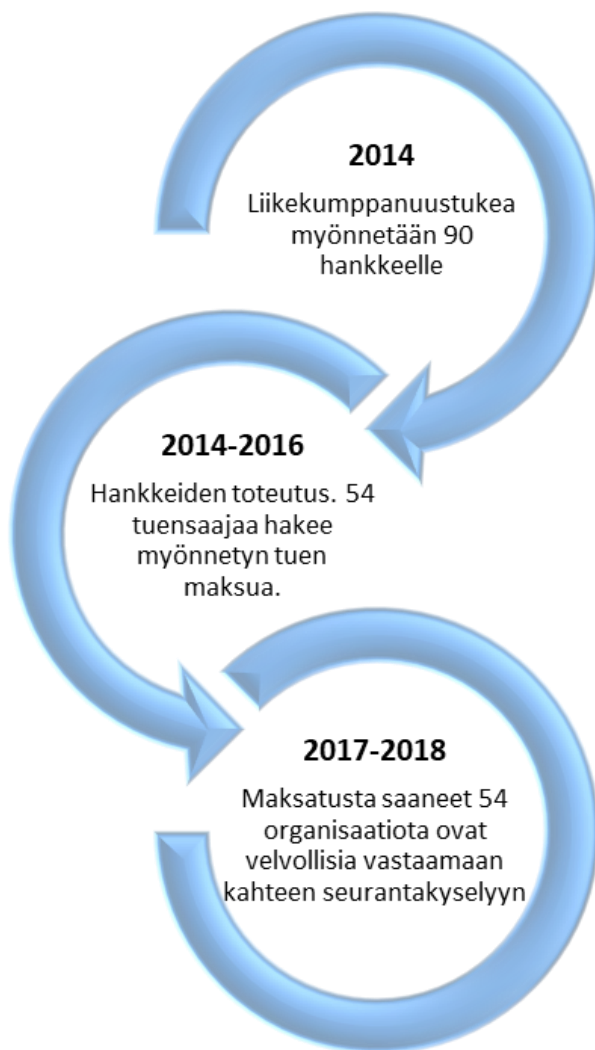
Koska tuki kohdistuu pääsääntöisesti hankkeen alkuvaiheisiin - selvitysten, tutkimusten ja kartoitusten tekemiseen - ei jokainen hanke itsessään välttämättä johda kehitysvaikutuksiin. Todelliset kehitysvaikutukset syntyvät yleensä vasta tuen erääntymisen jälkeen, kun liiketoiminta tai yhteistyö kohdemaassa on saatu kunnolla käyntiin. Hankkeiden selvitysluonteesta johtuen on myös selvää, ettei jokainen hanke johda onnistuneeseen lopputulokseen. Toisinaan tehtyjen selvitysten tuloksena huomataan, ettei oman liiketoiminnan käynnistäminen kohdemaassa olekaan realistista. Toisinaan taas tuensaajan, partnerin tai kohdemaan tilanne muuttuu tuen voimassaoloajan aikana, ja hanke joudutaan keskeyttämään tai lykkäämään.

Jotta myös mahdolliset tuen erääntymisen jälkeiset kehitysvaikutukset saadaan mitattua, liikeyumppanuustuen saajat raportoivat Finnpartnershipille hankkeiden kehitysvaikutuksista

- Loppuraportissaan maksatuspyynnön yhteydessä
- Ensimmäisessä seurantaraportissaan (liikeyumppanuustuen erääntymistä seuraavana vuonna), sekä
- Toisessa seurantaraportissa (ensimmäistä seurantaraporttia seuraavana vuonna).

Hakijoilla on velvollisuus vastata tuen erääntymisen jälkeisinä kahtena vuotena lähetettäviin seurantakyselyihin, joiden avulla selvitetään hankkeiden aikaansaamia vaikutuksia kohdemaissa. Finnpartnership koostaa tuensaajien vastausten perusteella vuosittain seurantaraportin hankkeiden tuloksista ja kehitysvaikutuksista. Seurantaraportointi perustuu tuensaajien seurantalomakkeissa antamiin tietoihin, ja niissä esitetyt asiat ovat näin ollen näiden subjektiivisia mielipiteitä hankkeiden toteutuksesta ja tuloksissa. Epäselvissä tapauksissa vastaajiin on oltu myös yhteydessä. Kaikkia annettuja tietoja ei ole erikseen tarkistettu.

Kehitysvaikutusten arviointi- ja raportointiprosessin kytkeytymistä liikekumppanuustukihankkeisiin on havainnollistettu kuvassa 2 käyttämällä esimerkkinä vuoden 2014 hankkeita.

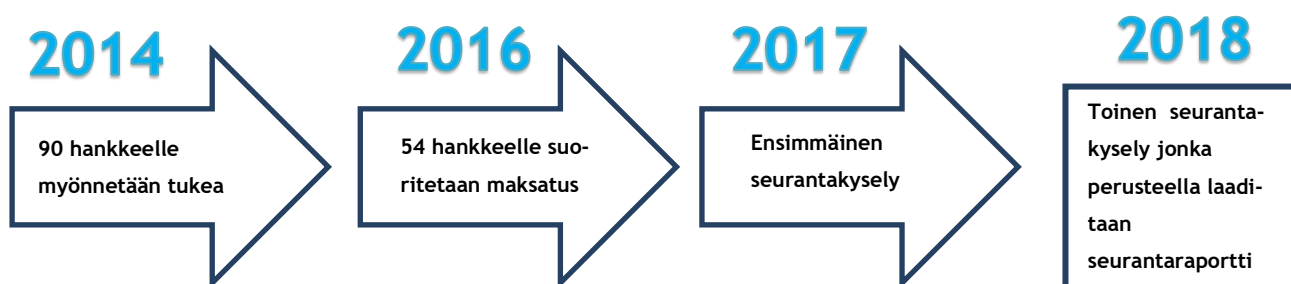
- Hakija arvioi hankkeensa kehitysvaikutuksia vastaamalla sekä avoimiin että suljettuihin kysymyksiin. Hakija sitoutuu noudattamaan kansainvälisiä säädöksiä sekä kohdemaan lakeja
- Finnpartnership ja ulkoministeriö arvioivat hankkeen todennäköiset kehitysvaikutukset yhteisesti sovitun politiikan mukaisesti
- Tukea myönnetään **vain hankkeille, joiden katsotaan onnistuessaan johtavan positiivisiin kehitysvaikutuksiin kohdemaassa**
- Tuensaajilla mahdollisuus ympäristö- ja yhteiskunta-vastuukonsultaatioon
- Finnpartnership tarkistaa hankkeen tilan sekä välittömät kehitysvaikutukset.
- Finnfundin ympäristö- ja yhteiskunta-asiantuntijat tarkistavat hankkeille annettujen Y&Y-vaatimusten/suosittelusten noudattamisen.
- Riittämättömät toimenpiteet tai selvitykset tehdystä työstä voivat evätä oikeuden maksatukseen saamiseen
- Tuensaajilla mahdollisuus ympäristö- ja yhteiskunta-vastuukonsultaatioon
- Seurantakyselyissä tiedustellaan hankkeiden synnyttämiä kehitysvaikutuksia numeerisesti ja sanallisesti
- Finnpartnership tarkistaa vastaukset ja tekee mahdollisia lisäselvityksiä
- Finnpartnership koostaa vastausten perusteella kehitysvaikutusten seurantaraportin, jossa esitellään ja analysoidaan hankkeiden tuloksia

Kuva 2. Kehitysvaikutusten arviointi- ja raportointiprosessin kytkeytyminen liikekumppanuustukihankkeisiin.

2 VUODEN 2014 HANKKEIDEN KEHITYSVAIKUTUKSIA

Finnpartnership myönsi vuonna 2014 kaikkiaan 120 hakemuksesta 90 hankkeelle liikekumppanuustukea yhteensä 4,3 euroa. Tuen kahden vuoden määräajan kuluessa tukea maksettiin lopulta 54 hankkeelle yhteensä 1,4 miljoonaa euroa². Keskimääräinen maksetun tuen määrä oli siten 26 000 euroa, johon hankkeissa aikaansaadut kehitysvaikutukset tulee suhteuttaa.

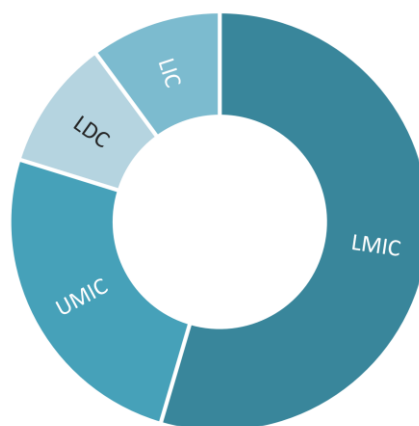
Kuva 3. Vuoden 2014 hankkeiden seuranta.

Niistä hankkeista, joille tukea on maksettu, kuusi on aikaisempien hankkeiden jatkohakemuksia. Nämä ovat raportoitu erikseen liitteessä 2. **Näin ollen hanketuloksista raportoidessa käytetään määrää 48** (maksatusta saaneet hankkeet, jotka eivät olleet jatkohankkeita).

Raportoinnin kohteena olevista yrityksistä 85 % (41 kpl) oli PK-yrityksiä ja 15 % (7 kpl) suuryrityksiä. Tuen-saajat edustivat kaikkiaan 13 eri toimialaa. Eniten yrityksiä oli tieto- ja viestintäteknologiasektorilta (13 kpl).

2.1 Hankkeiden kohdentuminen

Liikekumppanuustukea voidaan myöntää kaikkiin OECD:n kehitysapukomitea DAC:n kehitysapukelpoisiksi luokittelemiin maihin. DAC jakaa kehitysapukelpoiset maat vähiten kehittyneisiin (LDC), matalan tulotason (LIC), alemman keskitulotason (LMIC) ja ylemmän keskitulotason (UMIC) maihin. **Valtaosa vuoden hankkeista (54 %) kohdistui alemman keskitulotason maihin,**

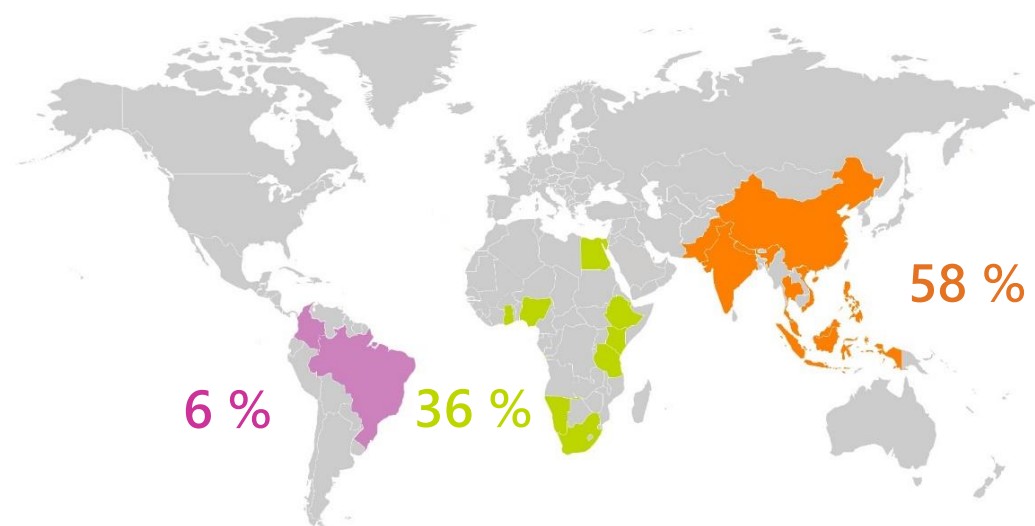
Kuva 4. Vuoden 2014 hankkeiden kohdemaat OECD-luokittain.

² Keskimäärin 40-60 % vuotuisesta myönnetystä tuesta maksetaan tuensaajille. Tukea jää maksamatta, koska hankkeet toisinaan keskeytetään tai toteutetaan arvioitua pienemmässä mittakaavassa.

etenkin Intiaan (yhdeksän hanketta) ja Vietnamiin (viisi hanketta). Lähes kaikki LMIC-hankkeet kohdistuivatkin Aasiaan.

Hankkeista 25 % kohdistui ylemmän keskitulotason maihin Aasiassa (6 kpl), Latinalaisessa Amerikassa (3 kpl) ja Afrikassa (3 kpl). **Vähiten kehittyneisiin maihin kohdistui 13 % ja matalan tulotason maihin 8 % hankkeista.**

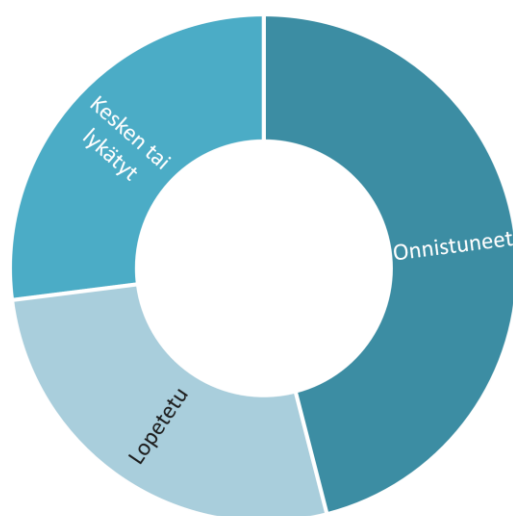
Vuoden 2014 hankkeet kohdistuivat yhteensä 19 eri kohdemaan. **Valtaosa hankkeista (58 %) kohdistui Aasiaan, mutta myös Afrikan osuutta (36 %) voidaan pitää merkittävänä.** Vain kuusi prosenttia hankkeista kohdistui Latinalaiseen Amerikkaan ja yksikään hanke ei kohdistunut Eurooppaan.

Kuva 5. Vuoden 2014 hankkeiden kohdemaat (värjättyt maat) ja hankkeiden lukumääräinen maanosittainen kohdentuminen (prosentit).

2.2 Hankkeiden onnistuminen

Hankkeen onnistumista seurataan kolmessa etapissa: loppuraportin yhteydessä viimeistään kahden vuoden päästä tuen myöntämisestä, eli tässä tapauksessa viimeistään vuonna 2016, ensimmäisen seurantaraportin yhteydessä (vuonna 2017) ja toisen seurantaraportin yhteydessä (vuonna 2018).

Kuva 6. Vuoden 2014 hankkeiden tila vuonna 2018.

Loppuraportin perusteella 17 (35 %) hanketta oli onnistunut. Näistä 22 (46 %) katsottiin edelleen onnistuneeksi ensimmäisen seurantaraportoinnin jälkeen. Toisen ja viimeisen seurantaraportin yhteydessä 22 hankkeen (46 %) arvioitiin olevan onnistunut.

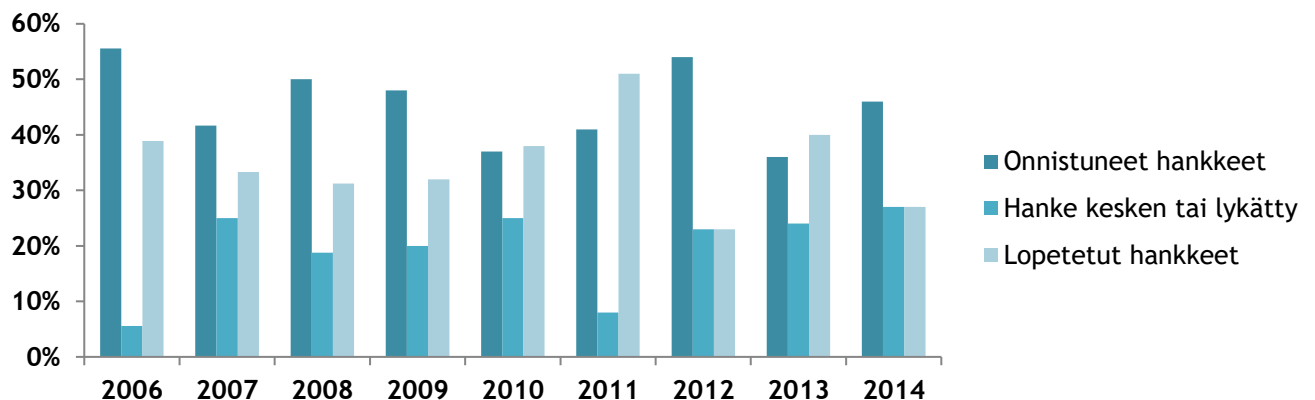
LKT-hankkeet	2016 (kpl)	%	2017 (kpl)	%	2018 (kpl)	%
Onnistuneet	17	35 %	22	46 %	22	46 %
Kesken tai lykätyt	24	50 %	13	27 %	13	27 %
Lopetetut	7	15 %	13	27 %	13	27 %
Yhteensä	48	100 %	48	100 %	48	100 %

Taulukko 1. Vuoden 2014 hankkeiden tilanne vuosina 2016-2018.

Hankkeiden onnistumisprosentti oli hieman keskimääräistä korkeampi, ja peräti kymmenen prosenttia edellisen vuoden hankkeita korkeampi. Lisäksi osa toistaiseksi kesken olevista 13 hankkeesta voi vielä muuttua onnistuneeksi. Myös lopetetuista hankkeista osa kerkesi toiminnallaan aikaansaada kehitysvaikutuksia ennen hankkeen lopetusta, joka taas yleensä johtuu muutoksista kohdemaan tai yrityksen omassa tilanteessa. Hankkeista kolmesta kirjoitettiin [menestystarina Finnpartnershipin verkkosivuille](#).

Finnpartnership pyrkii edistämään hankkeiden onnistumista tarjoamalla hankkeille esimerkiksi ympäristö- ja yhteiskuntavaikutusten konsultointia, rahoitusneuvontaa sekä neuvontaa esimerkiksi maksatuspyynnön laatimisessa tai hankkeelle myönnetyn tuen uudelleen kohdistamisessa. Tuensaaja voi myös anoa myönnettyä tukea maksuun kahdessa erässä, ja saada siten ensimmäisen maksatuksen avulla käyttöönsä lisää pääomaa hankkeen loppuosan toteuttamiseen.

Kaikkien vuosien hankkeiden lopputulokset viimeisessä raportoinnissa

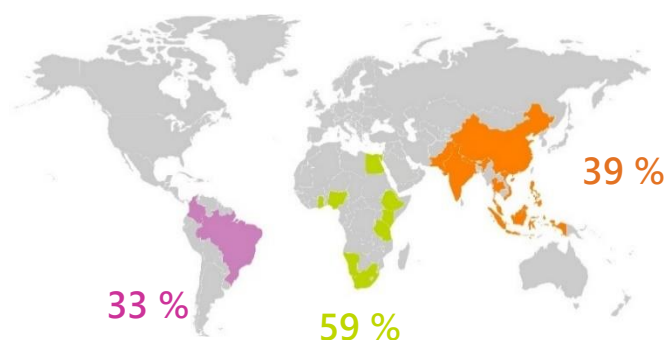
Kuva 7. Vuosien 2006-2014 hankkeiden lopputulokset viimeisessä seurantakyselyssä

Hankkeiden onnistumista voidaan analysoida tarkemmin esimerkiksi hankkeen kohdemaan maanosan, kohdemaan tuloluokan, hankkeen tavoitteen sekä tuensaajan yrityskoon perusteella.³

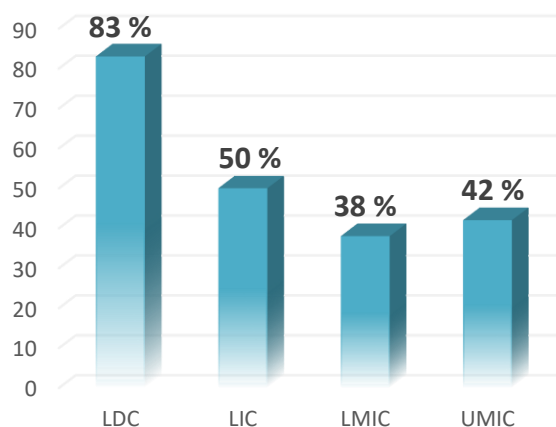
Maanosittain tarkasteltuna korkein onnistumisprosentti oli Afrikkaan kohdistuneilla hankkeilla: 59 prosenttia. Afrikkaan kohdistuneiden hankkeiden onnistumisprosentti on selkeästi korkeampi kuin tarkasteltavien hankkeiden keskimääräinen onnistumisprosentti (46 %), ja myös korkeampi kuin hankkeiden keskimääräinen vuotuinen onnistumisprosentti. Afrikkaan kohdistuneiden hankkeiden muita korkeampi onnistuneisuus saattaa vaikuttaa yllättävältä, sillä Aasian ja Latinalaisen Amerikan kohdemaita pidetään usein keskimäärin vauraampina sekä toimintaympäristöltään mahdollisesti helpompina.

Vielä Afrikkaan kohdistuneiden hankkeiden merkittävää onnistuneisuutta yllättävämpää on se, **että 83 prosenttia vähiten kehittyneisiin maihin (LDC) kohdistuneista hankkeista onnistui.** Samoin yllättävää on se, että **toiseksi korkein onnistumisprosentti oli matalan tulotason mailla (LIC), 50 prosenttia.** On positiivisesti yllättävää huomioda, ettei hankkeen kohdistuminen köyhempään kohdemaahan toimintaympäristöltään keskimäärin vakaampien ja ennustettavampien LMIC- ja UMIC-maiden sijaan ole heikentänyt hankkeiden onnistuneisuutta, vaan pikemminkin päinvastoin. Toisaalta UMIC- ja LMIC-maissa myös kilpailu saattaa olla monilla aloilla huomattavasti kovempaa, mikä voi vaikuttaa hankkeen onnistumismahdollisuuksiin heikentävästi.

³ Sen sijaan hankkeita ei vaikuta olevan perusteltua analysoida esimerkiksi toimialan mukaan, sillä hankkeet jakautuivat 13 eri toimialaan, joista valtaosaa edusti vain 1-3 hanketta.

Kuva 8. Vuoden 2014 hankkeiden onnistumisprosentti maanosittain.

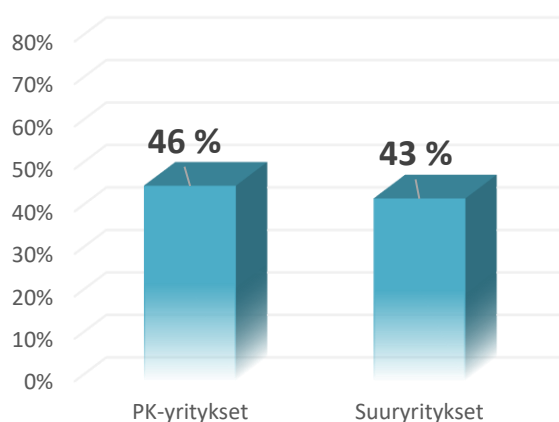
Kuva 9. Vuoden 2014 hankkeiden onnistumisprosentti kohdemaan tuloluokan mukaan.

Hankkeiden korkeaa onnistumisprosenttia LDC- ja LIC-maissa voidaan joka tapauksessa pitää rohkaisevana, vaikka on selvää, että **tuloluokkien (samoin kuin maanosien) sisällä on keskenään hyvin erilaisia maita**. Tulee myös huomata, että sekä LDC- että LIC-maihin kohdistui kumpaankin vain viisi hanketta. Samoin tulee huomata ja että vastaajan määritelmä hankkeen onnistuneisuudesta ei jokaisessa hankkeessa tarkoita pitkäaikaisen liiketoiminnan syntymistä, vaan esimerkiksi merkittävää hyödyllisen kohdema- tai toimialatietouden saamista.

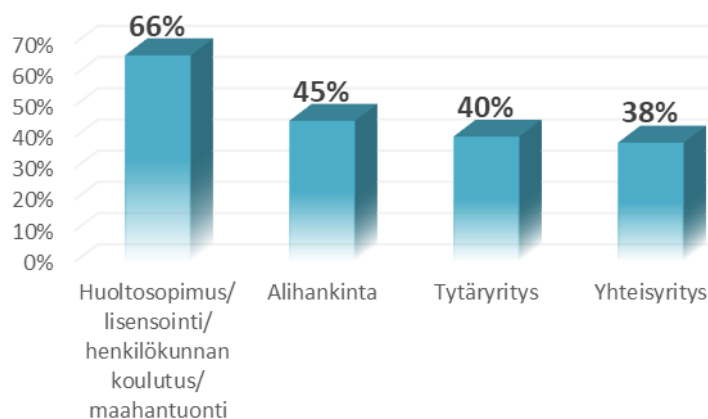
Tuensaajan yrityskoko ei vaikuttanut hankkeen

onnistuneisuuteen. Suuryrityksien (7 kpl tai 15 % raportoinnin kohteena olevista yrityksistä) resurssit ovat pääsääntöisesti PK-yrityksiä (41 kpl tai 85 %) suuremmat, mutta liikekumppanuustukea saavat PK-yritykset saattavat usein kohdentaa resurssejaan voimakkaasti juuri liikekumppanuustukiprojektin toteuttamiseen, esimerkiksi pienien maahantuontiyritysten kohdalla. Suuryritysten hankkeiden tavoitteet saattavat myös olla PK-yritysten tavoitteita mittavammalla tai laajemmalla, ja siten subjektiivinen käsitys hankkeen onnistuneisuudesta voi suuryrityksen kohdalla edellyttää merkittävämpiä aikaansaannoksia.

Hankkeen **tavoite** ei juuri vaikuttanut onnistumiseen, huomionarvoisena poikkeuksena huoltosopimukseen, lisensointiin, koulutukseen tai maahantuontiin tähdänneet hankkeet. Näitä hankkeita oli vain 1-2 kutakin, mistä johtuen ne on kuvassa 11 ryhmitelty samaan kategoriaan. Kaksi kolmasosaa tähän kategoriaan kuuluneista hankkeista onnistui. Muiden hanketyyppien onnistumisprosentti oli 38 ja 45 prosentin välillä. **Hankkeen tavoitteen aiheuttama vaihtelu hankkeen onnistuneisuudessa vaikuttaa loogiselta**, sillä kärjistäen voidaan yleistää esimerkiksi

Kuva 10. Vuoden 2014 hankkeiden onnistumisprosentti tuensaajan yrityskoon mukaan.

Kuva 11. Vuoden 2014 hankkeiden onnistumisprosentti hankkeen tavoitteen mukaan.

alihankintasopimuksen tai maahantuonnin sisältävän usein vähemmän juridisia, logistisia, taloudellisia ja poliittisia haasteita kuin oman tytär- tai yhteisyrityksen perustamisen kohdemaahan.

2.3 Perustetut yritykset ja solmitut yhteistyösopimukset

Liikekumppanuustukihankkeiden tavoitteena tulee olla pitkäaikainen etabloituminen kohdemaahan. Käytännössä hyväksyttäviksi etabloitumistavoitteiksi katsotaan tytär- tai yhteisyrityksen perustaminen kohdemaahan, huolto-, alihankinta-, lisensointi-, franchising- tai muun vastaavan sopimuksen solmiminen kohdemaapartnerin kanssa, kehitysmaatuonnin aloittaminen, sekä liikekumppanuustukihanketta edistävän ammattikoulutustoiminnan käynnistäminen tai kehittäminen⁴.

Hanketavoitteen toteutuminen ei ole ehto maksatuksen suoritukselle niin kauan, kuin tuensaaja on pyrkinyt edistämään tavoitteen toteutumista valtionavustuspäätöksen yhteydessä annetussa hankebudjetissa määritellyllä tavalla ja liikekumppanuustuen ehtoja noudattaen. Tuki voidaan siis maksaa myös hankkeille, jossa asetettuun tavoitteeseen ei ole hakijan pyrkimyksistä huolimatta päästy.

Hankkeista 58 prosentissa (28 kpl) tavoitteena oli perustaa **uusi yhtiö (yhteisyritys tai tytäryritys) kohdemaahan**. Näistä hankkeista kymmenessä uusi yhtiö perustettiin, ja kahdessa muussa hankkeessa yrityksen perustaminen vaikuttaa hakijan arvion mukaan mahdolliselta lähitulevaisuudessa. Kahdessa tytär- tai yhteisyrityksen perustamiseen alun perin tähdänneessä hankkeessa päädyttiin solmimaan partnerin kanssa muu pitkäaikainen sopimus. Loput 15 tytär- tai yhteisyrityksen perustamiseen tähdännyttä hanketta eivät johtaneet pitkäaikaiseen yhteistyöhön, useimmiten johtuen muutoksista kohdemaan tilanteesta tai yrityksen omissa prioriteeteissa, vaikeuksista partnereiden kanssa tai siitä, että tehtyjen selvitysten perusteella pitkäaikaiselle liiketoiminnalle ei nähnyt olevan riittäviä edellytyksiä. Lisäksi yhdessä alihankintasopimukseen tähdänneessä hankkeessa päädyttiin tytäryrityksen perustamiseen.

23 prosentissa hankkeista (11 kpl) tavoitteena oli solmia **alihankintasopimus** kehitysmaassa toimivan kumppanin kanssa. Hankkeista viidessä alihankintasopimus solmittiin, ja muista alihankintaan tähdänneistä hankkeista kolme saattaa vielä johtaa sopimuksen syntymiseen.

Yhteensä viisi hanketta tähtäsi **lisensointi- tai huoltosopimuksen solmimiseen** tai **maahantuonnin aloittamiseen**. Tavoite toteutui kolmessa hankkeessa, minkä lisäksi yksi yhteisyrityksen perustamiseen tähdännyt yritys päätyi lisensoimaan teknologiaa paikalliskumppanille. Yksi hankkeista keskittyi pelkkään henkilökunnan kouluttamiseen, ja hanke toteutettiin onnistuneesti.

⁴ Jälkimmäistä hanketavoitetta ei tule sekoittaa henkilökunnan kouluttamiseen, jota saa toteuttaa kaikissa hanketyypeissä. Luvussa 6 esitellään (kaikissa) hankkeissa toteutettua koulutusta ja osaamisen siirtoa.

Vuoden 2014 hankkeiden tuloksia

2.4 Investoinnit kohdemaahan

Liikekumppanuustuen avulla katalysoidaan yksityisen ja kolmannen sektorin resursseja kehitystavoitteiden aikaansaamiseen. Taloudellisesta näkökulmasta tämä tarkoittaa usein sitä, että liikekumppanuustuki toimii ns. siemenrahana katalysoiden tuensaajia investoimaan kohdemaihin sen jälkeen, kun nämä ovat toteuttaneet liikekumppanuustuen avulla hankkeen esi- ja selvitysvaiheita. Vuoden 2014 hankkeista 26 tuensaajaa raportoi tehneensä investointeja hankkeen kohdemaahan. **Investointien kokonaissumma oli hieman yli 2 miljoonaa euroa, 147 % yrityksille maksettujen liikekumppanuustukien verran.**

Yrityksien tekemät investoinnit ylittivät selkeästi näille maksettujen liikekumppanuustukien määrän ja katalysointivaikutuksen voidaan katsoa toteutuneen. Tehtyjen investointien määrä oli kuitenkin merkittävästi pienempi kuin vuosien 2006-2013 hankkeissa, verrataan investointeja sitten absoluuttisessa euromäärässä tai suhteessa yrityksille maksettuihin liikekumppanuustukiin. Esimerkiksi vuoden 2013 tuensaajat investoivat kohdemaihin yli 7 miljoonaa euroa, lähes kuusinkertaisesti maksetun liikekumppanuustuen verran. Selitys vuoden 2014 hankkeissa tehtyjen investointien verrattaiseen vähäisyyteen löytyy hankkeiden ominaispiirteistä.

Syy investointien verrattain vähäiseen määrään ei ole siinä, että vuoden 2014 hankkeita olisi ollut erityisen vähän (vaikka niitä olikin hieman vähemmän kuin vuosina 2006-2013 keskimäärin). Myöskään hankkeiden keskeytyminen tai epäonnistuminen ei ole toimiva selitys, sillä vuoden 2014 tuensaaajista 46 % (22 kpl) ilmoitti hankkeensa onnistuneen, vuosien 2006-2013 keskiarvon ollessa 45 %. Vaikuttaakin siltä, että syy investointien määrään on vuoden 2014 hankkeiden ominaispiirteissä, kuten toimialoissa. Vuoden 2014 hankkeista 13 oli tieto- ja viestintäteknologiasektorilta, joka ei usein sisällä mittakaavaltaan yhtä merkittäviä investointeja kuin esimerkiksi energia-alan tai valmistavan teollisuuden hankkeet. Liikekumppanuustuen ehtojen mukainen pitkäaikainen etabloituminen voi toteutua esimerkiksi lisensointisopimuksen avulla, jolloin suorat investoinnit kohdemaahan voivat jäädä suhteellisen vähäisiksi, mutta kehitysvaikutuksia syntyy esimerkiksi osaamisen ja teknologian siirron kautta.

Liikekumppanuustukea saavien hankkeiden tulee pyrkiä taloudelliseen tuottavuuteen. Vuoden 2014 hankkeista 31 % (15 kpl) on arvioinut hankkeiden olleen tähän mennessä taloudellisesti tuottavia. Tämän lisäksi hankkeista 21 % (10 kpl) arvioi hankkeidensa mahdollisesti kääntyvän voitollisiksi lähitulevaisuudessa. Taloudellisen tuottavuuden tavoitteesta huolimatta on tärkeää huomioida, että liikekumppanuustuki kohdistuu selvityksiin, koulutuksiin tai pilotointeihin - alkuvaiheiden kulueriin, jotka ovat usein ns. ”uponneita kustannuksia”. Liikekumppanuustuki ei itsessään generoi voitollista liiketoimintaa, vaan synnyttää osalle hankkeista edellytyksiä sen aikaansaamiseen, mikäli yritys on valmis tekemään liikekumppanuustuen ohella muita kohdemaainvestointeja liiketoiminnan käynnistämiseen. Hankkeiden luonteesta ja pääosin varsin haastavista kohdemaaympäristöistä johtuen vain osa vuosittain tukea saavista hankkeista onnistuu, ja vain osa onnistuneista hankkeista on ehtinyt muodostua taloudellisesti tuottavaksi siinä vaiheessa, kun seurantavastauksia kootaan. Tappiollisiksi jääneet hankkeet ovat usein johtuneet hankkeiden keskeyttämisestä, johon yleisimmät syyt ovat se, ettei partneria löytynyt tai yhteistyö partnerin kanssa ei lähtenyt käyntiin, muutokset kohdemaan toimintaympäristössä, muutokset tuensaaajan liiketoimintaprioriteeteissa sekä se, että toteutettujen selvitysten pohjalta liiketoiminnan käynnistämisen edellytyksien ei nähty täyttyvän. Useat tappiollisiksi jääneistä hankkeista ovat kuitenkin tuottaneet arvokasta tietoa ja kokemusta kohdemarkkinoista ja toimintaympäristöstä.

3 HANKKEIDEN TYÖLLISTÄMISVAIKUTUKSET

Hankkeiden aikaansaamista suorista työllistämisvaikutuksista raportoi 35 % (17 kpl) hankkeista. Nämä hankkeet ovat työllistäneet suoraan yhteensä 410 henkilöä. Työllistettyjen henkilöiden lukumäärä vaihteli suuresti: yhdeksän hanketta työllisti kukin alle kymmenen ihmistä, kun taas eniten työllistäneessä hankkeessa työllistettiin 230 ihmistä. Hankkeiden onnistuneisuus, skaala ja luonne vaikuttivat kukin osaltaan merkittävästi suoraan työllistettyjen henkilöiden määrään. Tuensaajat arvioivat hankkeidensa työllistävän kahden vuoden päästä yhteensä 1015 ihmistä. Lukuun sisältyy myös sellaisia tuensaajia, jotka eivät vielä tällä hetkellä suoraan työllistä ihmisiä.

Suoraan työllistetyt henkilöt jaetaan **uusiin työpaikkoihin** eli hankkeen alkamisen jälkeen syntyneisiin työpaikkoihin, sekä **jo olemassa olleisiin työpaikkoihin**. Jälkimmäisiin lasketaan myös alihankinnan tai muun vastaavan sopimuksen kautta työllistetyt ihmiset. Esimerkki suoraan työllistämisestä, joka kohdistuu jo olemassa olleeseen työpaikkaan voisi siten olla hanke, jossa suomalainen yritys alkaa maahantuoda kehitysmaasta identifioitujen partnerin tuotteita Eurooppaan. Tällöin työpaikat ovat jo olleet olemassa, mutta suomalainen yritys varmistaa osaltaan niiden säilymisen maahantuomalla työntekijöiden valmistamia tuotteita Eurooppaan. Vuoden 2014 hankkeista kokonaan uusia työpaikkoja oli 180.

Epäsuoriksi työpaikoiksi taas lasketaan ulkoiset yritykset tai esimerkiksi partnerin hyödyntämät alihankkijat. Raportointivuoden hankkeista 23 % (11 kpl) työllisti epäsuorasti yhteensä 200 henkilöä. Määrä on pieni moniin aiempiin vuosiin verrattuna: vuosien 2006-2013 hankkeissa on epäsuorasti keskimäärin työllistetty 484 vuosittain. Mukaan mahtuu kuitenkin monia vuosia, jolloin epäsuorasti työllistettyjen ihmisten määrä on ollut vuoden 2014 hankkeiden tasolla.

Tuensaajilla ei aina ole tarkkaa tietoa epäsuorista työllisyysvaikutuksista, minkä vuoksi kyseisiä lukuja on syytä pitää suuntaa antavina. Suoraan työllistettyjen henkilöiden tapaan myös epäsuorasti työllistettyjen ihmisten määrä osoittaa suurta variaatiota raportoinnin kohteena olevien hankkeiden onnistuneisuuden, luonteen ja skaalan mukaan, ja jo yksi tai kaksi suuren mittakaavan onnistunutta projektia voi vaikuttaa vuosittaisiin työllistämisvaikutuksiin tilastollisesti merkittävästi.

410

suoraan työllistettyä henkilöä

1015

arvio hankkeiden työllistämien henkilöiden määrästä vuonna 2020

180

uutta työpaikkaa

200

epäsuorasti työllistettyä henkilöä

Tuensaajien raportoinnin mukaan hankkeiden vaikutuksesta ei ole vähentynyt yhtäkään työpaikkaa kohdemaassa. Lukuun tulee suhtautua pienellä varauksella, sillä esimerkiksi hankkeiden epäsuoria vaikutuksia samalla sektorilla toimiviin ulkopuolisiin yrityksiin voi olla haasteellista arvioida.

4 SOSIAALISET VAIKUTUKSET

Hankkeiden sosiaalisia vaikutuksia kohdemaan yhteiskuntaan arvioidaan työolosuhteiden ja työntekijöille tarjottujen sosiaalietuuksien kautta. **Jokaisen tuensaajan edellytetään noudattavan kohdemaan työ-lainsäädäntöä sekä työoikeuksiin ja -ehtoihin liittyviä kansainvälisiä standardeja** (kuten IFC:n Performance Standards). Asia tarkistetaan seurantakyselyn aikana jokaiselta työllistävältä yritykseltä. Mikäli tuensaaja ilmoittaa, ettei noudata lainsäädäntöä tai standardeja, tuensaajaan ollaan yhteydessä ja asia selvitetään. Tapauksissa, joissa tuensaaja ei ole varma oman toimintansa soveltuvuudesta kohdemaan lainsäädännön tai kansainvälisen standardien piiriin, tarjotaan tuensaajalle maksutonta työoikeuksiin ja -lainsäädäntöön liittyvää konsultointia, jonka toteuttaa Finnpartnershipin määrittämä yhteistyökonsultti.

Kaikki työllistävät yritykset ilmoittivat noudattavansa paikallista työlainsäädäntöä sekä työterveys- ja työturvallisuuslainsäädäntöä. Työllistävästä yrityksistä jokainen ilmoitti myös noudattavansa kansainvälisiä sopimuksia työntekijöiden oikeuksista ja työehdoista sekä työterveys- ja työturvallisuusstandardeja tai muita standardeja kuten IFC Performance Standardsia. Osa yrityksistä korosti noudattavansa kaikkia tuntemiaan standardeja tai jopa ehtoja, jotka ylittävät nämä standardit.

Lakien, standardien ja sopimusten noudattamisen lisäksi yrityksiltä kysyttiin myös muista sosiaalisista vaikutuksista.

- **Seitsemän tuensaajaa on maksanut työntekijöilleen alueen keskipalkkaa korkeampaa palkkaa.** Avointen vastausten perusteella kyseiset yritykset ovat kokeneet keskimääräistä korkeamman palkan toimivan tehokkaana henkilökunnan sitouttajana ja kannustajana
- **19 % hankkeista (9 kpl) kertoi hankkeen parantaneen kohdemaan kansalaisten perustarpeiden kannalta olennaisten hyödykkeiden tai palveluiden saantia** esimerkiksi tehostamalla sairauksien välttämistä ja niiden hoitoa sekä kasvattamalla valmistettavien tuotteiden laatua ja määrää.
- **35 % hankkeista (17 kpl) sijoittui maaseudulle tai pienempiin kasvukeskuksiin**, joissa yksilötaoiset kehitysvaikutukset ovat usein maan talous- tai teollisuuskeskuksia merkittävämmät.

- Yksittäisissä hankkeissa esimerkiksi varmistettiin halukkaille työntekijöille **kuljetukset työpaikalle, rakennettiin kausityöntekijöille asuntola tehdasalueelle** sekä toteutettiin eritasoisia **ympäristö- ja yhteiskuntaselvityksiä** hankkeen vaikutuksista. Vastaaajat painottivat avoimissa vastauksissaan **työntekijöiden lainmukaisen, eettisen ja tasapuolisen kohtelun merkitystä.**

5 VAIKUTUKSET NAISTEN TYÖLLISTYMISEEN JA SUKUPUOLTEN VÄLISEEN TASA-ARVOON

Sukupuolten välinen tasa-arvo on yksi Suomen kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön läpileikkaavista tavoitteista. Liikekumppanuustukihankkeiden tasa-arvovaikutuksia mitataan sekä suljettujen (esim. työllistettyjen naisten määrä) että avointen (esim. hakijoiden vapaavalintaiset kuvaukset hankkeen vaikutuksista sukupuolten väliseen tasa-arvoon). Liikekumppanuustukihankkeissa tasa-arvovaikutukset keskittyvät usein työyhteisöön ja työntekoon liittyviin seikkoihin, mutta hankkeissa on toisinaan myös toisenlaisia ja laajempia tasa-arvovaikutuksia.

148
työllistettyä naista

Naisia työllisti 13 tuensaajaa, eli 76 % kaikista työllistäneistä yrityksistä. Hankkeissa työllistyi yhteensä 148 naista, eli 36 % kaikista suoraan työllistetyistä. Luku on lähellä vuosien 2006-2013 keskiarvoa (32 %). Naistyöpaikkojen määrä on ollut vuosittain alle puolet työllistettyjen henkilöiden kokonaismäärästä lukuunottamatta vuotta 2013, jolloin yksittäisessä suuressa käsityöhankkeessa väliaikaisesti työllistettyjen naisten määrä nosti vuoden keskiarvon huomattavasti korkeammalle. On kuitenkin hyödyllistä muistaa, että käsillä olevassa metodologiassa myös suomalaisyrityksen alihankinnan tai muun sopimuksen kautta työllistämät henkilöt lasketaan suoraan työllistetyiksi henkilöiksi. Tällöin voi olla haasteellista välittömästi vaikuttaa alihankkijakumppanin työvoiman sukupuolijakaumaan, vaikka suomalaisyritys pyrkisikin uusissa rekrytoinneissaan tasapuolisuuden toteutumiseen.

Hankkeet vaikuttivat naisten työllistymiseen positiivisesti myös muilla tavoin, esimerkiksi painottamalla tasa-arvoista palkkausta sekä tekemällä naisten työoloja tai työmatkoja helpottavia logistisia järjestelyjä. Hankkeista 40 % (19 kpl) sisälsi

piirteitä, jotka vaikuttavat positiivisesti naisten työllistymiseen.

Hankkeista 35 % (17 kpl) sisälsi muita positiivisesti sukupuolten tasa-arvoon vaikuttaneita piirteitä. Näitä olivat esimerkiksi vaikuttaminen yhteisöjen ja työpaikkojen asenneilmapiiriin, työolosuhteiden (esim. hygienia ja terveys) parantaminen, nais-työntekijöiden neuvominen ja kouluttaminen, tasa-arvolähtöisen ajattelun edistäminen, äitiysvapaat sekä tasa-arvon priorisointi osana toimintaa.

Välillisesti tasa-arvoa voidaan edistää myös muiden kehitysvaikutusten kautta, kuten siirtämällä kaikkien kansalaisten käyttöön tarkoitettua teknologiaa ja osamista kohdemaahan (luku 7) tai parantamalla kohdemaan tai -alueen ympäristön tilaa (luku 9). Välillisesti tasa-arvoon vaikuttaneita hankkeita ei ole sisällytetty edellä mainittuihin tasa-arvoa edistäneisiin hankkeisiin, ellei yritys itse ole kokenut hankkeella olleen tasa-arvovaikutuksia.

6 KOULUTUS

Liikekumppanuustukihankkeissa voidaan toteuttaa koulutusta, joka kohdistuu kohdemaayrityksen olemassa oleviin tai hankkeen aikana palkattaviin työntekijöihin. Koulutus poikkeaa muista Finnpartnershipin tukemista hankevaiheista (kuten partnerin identifiointi, hankeselvitys, ympäristö- ja yhteiskuntavaikutusten arviointi), sillä **koulutusta voidaan tehdä jo perustetussa ja liiketoimintaa kehitysmaassa harjoittavassa yrityksessä**. Muut hankevaiheet taas luovat edellytyksiä liiketoiminnan käynnistämiseen, mutta niitä ei voida tukea jos liiketoiminta kohdemaassa on jo aloitettu.

Koulutuksen poikkeavuus tukikelpoisten vaiheiden joukossa johtuu kahdesta keskeisestä tekijästä. Ensinnäkään koulutuksen ei nähdä olevan normaalia operatiivista liiketoimintaa, vaan ns. uponnut kustannus joka tähtää liiketoiminnan skaalan tai tuloksellisuuden kasvattamiseen tulevaisuudessa. Tässä mielessä koulutus kustannuksena muistuttaa luonteeltaan muita hankevaiheita. Toinen syy koulutuksen tukemiseen myös kohdemaaliketoiminnan jo aloittaneissa yrityksissä ovat koulutuksen mukanaan tuomat kehitysvaikutukset kohdemaan työväestön henkisen pääoman kasvaessa.

19

naisten työllistymiseen positiivisesti vaikuttanutta hanketta

17

muilla tavoin sukupuolten väliseen tasa-arvoon positiivisesti vaikuttanutta hanketta

Koulutus voi kohdistua esimerkiksi tuotantomenetelmiin, työtapoihin, työturvallisuuteen, teknologian käyttöön tai muuhun vastaavaan. Hyväksyttävän koulutuksen ulkopuolelle on liikekumppanuustuen ehdoissa rajattu ainoastaan myynnin ja markkinoinnin kouluttaminen; muutoin koulutusta voidaan lähtökohtaisesti tukea.

Liikekumppanuustukihankkeiden kehitysvaikutuksiksi lasketaan myös **partneriiden tai alihankkijoiden koulutusta** sekä **paikallisyhteisöille tarjottua koulutusta ja tietoisuuden lisääminen**.

Kehitysvaikutuksia mitattaessa koulutettuihin henkilöihin ei lasketa koulutettuja asiakkaita tai jakelijoita. Samoin koulutusalan hankkeet eivät lukeudu alla raportoitavien lukujen piiriin, ellei hankkeen aikana esimerkiksi kouluteta paikallisia opettajia ja kouluttajia.

Omaa, partnerin tai alihankkijan henkilökuntaa koulutettiin 54 % hankkeista (26 kpl). Koulutusta toteutettiin esim. tuotekehityksestä ja tuotesuunnittelusta, kouluttajana toimimisesta, liiketoiminnan kehityksestä, ammattikohtaisista kädentaidoista, työturvallisuudesta, yrityksen eettisistä ja ekologisista arvoista, hygieniasta, tuotteiden huollosta sekä paikalliskulttuurista. Niistä hankkeista, joihin sisältyi koulutusta, arvioivat yritykset keskimäärin 69 prosentin hankkeeseen osallistuneesta henkilöstöstä saaneen hankkeen aikana koulutusta. Koulutuksien kesto vaihteli aina yhden päivän mittaisista useamman kuukauden mittaisiin tai jatkuviin koulutuksiin. Monet koulutusta järjestäneistä yrityksistä raportoivat koulutuksien olevan jatkuvaa läpi hankkeen. Koulutusta järjestivät useimmiten tuensaajayritys itse tai tämän hyödyntämät ulkopuoliset asiantuntijat.

Koulutuksen ja pätevyyden lisääntymiseen kohdemaassa vaikutti 58 % hankkeista (28 kpl). Luku sisältää henkilökuntaa kouluttaneiden hankkeiden lisäksi hankkeita, joissa pätevyyttä kasvatettiin esimerkiksi tarjoamalla henkilöstölle uudenlaisia mahdollisuuksia tai työvälineitä.

40 % hankkeista (19 kpl) tarjottiin paikallisyhteisöille koulutusta tai muuta tietoisuuden lisäämistä. Tämä on pitänyt sisällään esimerkiksi kyläyhteisön tietoisuuden lisäämistä kierrätyksestä ja ympäristön kestävästä hoitamisesta, työnhakukoulutusta kaduilla, kouluissa, kirkoissa ja julkisilla paikoilla, oppilaitosten välisiä yhteisiä työpajoja, koulutusta suomalaisesta liiketoimintakulttuurista sekä koulutusta suomalaisyrityksen teknologiasta ja sen mahdollisista vaikutuksista yhteisöön.

26

hanketta, jossa koulutettiin henkilökuntaa

69 %

koulutusta saaneen hankehenkilökunnan keskimääräinen osuus

28

koulutuksen ja pätevyyden lisääntymiseen vaikuttanutta hanketta

19

paikallisyhteisöjä kouluttanutta tai näiden tietoisuutta lisännyttä hanketta

7 TEKNOLOGIAN JA TIETOTAIDON SIIRTO

Yksi suomalaisten yritysten kautta toteutettavan, kauppaa tukevan kehitysyhteistyön tavoitteista on osaamisen ja teknologian siirtyminen kehitysmaihin. Tietotaidon siirto tukee myös muiden kehitysvaikutusten toteutumista.

Hankkeista 33 % (16 kpl) sisälsi teknologian siirtoa kohdemaahan. Hankkeissa siirrettiin lähinnä suomalaisyrityksen teknologiaa ja siihen liittyvää tietotaitoa aina silmämepohjakameroista puuteollisuusteknologiaan ja ympäristöteknologiaan. Lisäksi teknologiaa ja tietotaitoa siirrettiin myös luovuutta ja valmiuksia rakentavalla tavalla, esimerkiksi siirtämällä ohjelmistoja ja ohjelmistorajapintoja kohdemaahan ja antamalla henkilöstön/partnerin hyödyntää niitä parhaaksi katsomallaan tavalla.

42 prosentissa hankkeista (20 kpl) kohdemaahan siirrettiin **tutkimukseen tai kehitykseen liittyvää osaamista tai teknologiaa**, antamalla mm. koulutusta teknologian ja materiaalien kehittämiseen, luomalla toimintatapoja ja prosesseja T&K-toimintaa varten, parantamalla laadunvalvontaa ja jakamalla uusimpia tutkimustietoja.

42 prosentissa hankkeista (20 kpl) kohdemaahan siirtyi **yrityksen hyvään hallintotapaan ja käytäntöihin liittyvää osaamista**, esimerkiksi henkilöarviointimenetelmiä, tasapuolisen kohtelun käytäntöjä, yritysjohtamiseen liittyvää opastusta, aika-
tauluttamista, korruption vastaisia toimintatapoja, avointa ja läpinäkyvää hallintoa, sekä Code of Conductien hyödyntämistä.

31 prosentissa hankkeista (15 kpl) siirtyi **taloushallintoon liittyvää osaamista ja teknologiaa**, mm. kirjanpitoimenetelmiä, arvoketjun läpinäkyvyyttä, projektihallintoa, hallintojärjestelmien käyttöä ja raportointikäytäntöjä.

44 prosentissa hankkeista (21 kpl) siirrettiin **markkinointiin liittyvää osaamista tai teknologiaa**, kuten tuotteiden kaupallista koulutusta, myyntikoulutusta sekä asiakkaiden ja markkinoiden tunnistamista. Kyseiset toimet eivät ole liikekumppanuustuella tuettavia, mutta niitä usein toteutetaan hankkeen ohessa ja ne tuottavat usein kohdemaahenkilöstölle tai partnerille hyödyllistä tietotaitoa liiketoiminnan toteuttamiseen.

16

hanketta, jossa kohdemaahan siirtyi teknologiaa

17 prosentissa hankkeista (8 kpl) siirrettiin **jakeluun tai logistiikkaan liittyvää osaamista tai teknologiaa** esimerkiksi logistiikkakoulutuksien ja -sovelluksien avulla.

8 VAIKUTUKSET KOHDEMAAN MARKKINOIHIN, TUOTANTORAKENTEeseen JA INFRASTRUKTUURIIN

Yksi liikekumppanuustuen tarkoituksista on vaikuttaa kohdemaan markkinoiden ja tuotantorakenteen vahvistumiseen sekä monipuolistumiseen ja siten vähentää kehittyvien maiden riippuvuutta yksittäisistä sektoreista.

Hankkeista 19 % (9 kpl) kohdemaahan luotiin täysin uuden tuotteen tuotantoa tai edistettiin uuden teollisuudenalan syntymistä. Kyseisiä hankkeita koskeva mielenkiintoinen huomio on, että uusi tuote tai teollisuudenala ei läheskään aina sijoittunut edistyneen teknologian piiriin, vaan kyseessä saattoivat olla edulliset, suht yksinkertaiset ratkaisut kuten hygieniatuotteet. Hankkeista 29 % (14 kpl) taas vaikutettiin **kohdemaassa jo olemassa olevan tuotannon laadun parantamiseen tai tuotannon jalostusasteen nostamiseen**.

19 % hankkeista (9 kpl) **paransi kohdemaan kansalaisten perustarpeiden kannalta olennaisten hyödykkeiden tai palveluiden saantia**. Vaikutukset olivat moninaisia aina välttämättömien hyödykkeiden saatavuuden turvaamisesta olennaisten taitojen ja osaamisen kouluttamiseen.

Hankkeista 35 % (17 kpl) sijaitsi maaseudulla tai pienemmissä kasvukeskuksissa kohdemaan talous- ja teollisuuskeskusten ulkopuolella. Hankkeiden toteuttaminen maaseudulla tai teollistumattomissa kaupungeissa tai paikallisten pien- ja suuryritysten välisten yhteyksien vahvistaminen vaikuttaa positiivisesti kohdemaan markkinoihin ja niiden rakenteeseen.

21 % hankkeista (10 kpl) **vahvisti kohdemaan vientikauppaa, etenkin käsityö- ja tekstiilisektoreilla**.

Hankkeista 25 prosentilla (12 hanketta) oli **positiivisia vaikutuksia infrastruktuuriin**. Infrastruktuurivaikutuksia seurataan kahdeksalla osa-alueella:

9

hanketta, joissa kohdemaahan luotiin uuden tuotteen tuotantoa tai edistettiin uuden teollisuudenalan syntymistä

14

hanketta, jossa parannettiin olemassa olevan tuotannon laatua tai nostettiin sen jalostusastetta

- **tiet ja kuljetusreitit** (6 vaikuttanutta hanketta, lähinnä hankkeen toteutuspaikkojen lähitieverkostoa parantamalla)
- **informaatio- ja kommunikaatiojärjestelmät** (5 hanketta vaikuttanut, lähinnä tietoliikenneteknologiaa ja -valmiuksia kehittämällä)
- **lastentarhat, koulut, sairaalat sekä terveystilat** (6 hanketta vaikuttanut esim. kouluja perustamalla, jakamalla stipendejä, opetusteknologiaa kehittämällä ja sairaalahygieniaa parantamalla)
- **paikallisen väestön energiansaanti** (4 hanketta, esim. uusiutuvaa energiaa kohdemaahan tuomalla)
- **paikallisen väestön vedensaanti** (5 hanketta vaikuttanut esim. vetämällä uusia vesijohtoja sekä suojaamalla pohjavesiä)
- **jäteveden käsittely** (3 hanketta vaikuttanut, mutta vaikutukset ovat vielä alkuvaiheissaan koska projektit ovat kesken)
- **jätehuolto** (3 hanketta vaikuttanut, mutta vaikutukset ovat vielä alkuvaiheissaan koska projektit ovat kesken)
- **mahdolliset muut yrityksen raportointitavat** (7 hanketta johtanut muihin infrastruktuuriin vaikutuksiin, esim. rakennusteknologiaa ja arkkitehtuuria viemällä sekä asentamalla taloihin hyttysverkkoja).

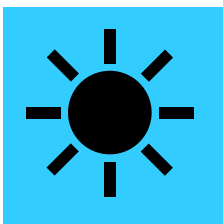
Huomattavat vaikutukset yleiseen infrastruktuuriin ovat epätavallisia, sillä valtaosa hankkeista toteutetaan olemassa olevan infrastruktuurin puitteissa eikä hankkeen pyrkimys useimmissa tapauksissa ole infrastruktuurin suora kehittäminen. Huomionarvoisia poikkeuksia ovat tietenkin hankkeet, jotka nimenomaisesti keskittyvät esimerkiksi jäteveden käsittelyyn tai energiansaannin kehittämiseen.

9 YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

Kaikilta hankkeilta edellytetään kokonaisvaltaista ympäristövaikutusten huomioon ottamista ja mahdollisista ympäristövaikutuksista raportointia. Samoin edellytetään ja velvoitetaan kansainvälisten ja kansallisten ympäristöstandardien ja lainsäädännön noudattamista. Hankkeille annetuilla kohdennetuilla ympäristöasiantuntijan vaatimuksilla ja suosituksilla sekä yhteistyökonsulttien toteuttamalla neuvonnalla pyritään ehkäisemään negatiivisten vaikutusten syntyminen ja hankkeiden vastuullinen toteuttaminen.

Hankkeista 46 % (22 kpl) synnytti suoria tai välillisiä **positiivisia ympäristövaikutuksia kohdemaassa**. Vaikutuksia on eritelty seuraavalla sivulla. Osa hankkeista vaikutti useaan alakohtaan.

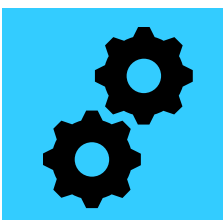

7

hanketta, johon liittyi uusiutuvan energian käyttöä.

Useimmiten tämä tarkoitti aurinkoenergian hyödyntämistä tai aurinkoenergiateknologian valmistukseen tai maahantuontiin liittyviä toimia.

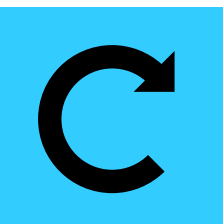
4

hanketta myötävaikutti ympäristötekniikan tai siihen liittyvien komponenttien tuotantoon esimerkiksi aurinkovoima- ja jätevesialoilla.

2

hanketta, jossa pilotoitiin suomalaista jätteenkeräys- tai vedenpuhdistusteknologiaa

9

hanketta, jossa lisättiin ympäristöystävällisten tuotantomenetelmien tai raaka-aineiden käyttöä etenkin kierrätysmateriaalien käytön kautta.

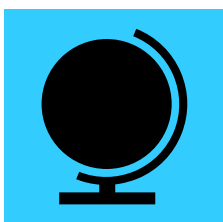
15

hanketta, jossa parannettiin kohdemaayrityksen tai -partnerin ympäristöstandardien noudattamista esimerkiksi koulutuksen tai laadunvalvonnan kautta.

14

hanketta, joiden myötä tietoisuus kansainvälisistä sosiaalisista ja ympäristöstandardeista suomalaisessa emoyhtiössä parani. Suhteellisen korkeaan määrään saattaa vaikuttaa se, että valtaosa tuensaajista oli pk-yrityksiä, joista kaikilla ei välttämättä ole aiempaa tietoutta kansainvälisistä standardeista.

6

hanketta lisännyt investointeja yrityksen omaan tai partnerin energiatehokkuuteen esimerkiksi siirtymällä uusiutuvan energian käyttöön tai tehostamalla toimintatapoja

9 HANKKEIDEN VAIKUTUKSET YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEEN

Ulkoministeriön alaisena kehityspoliittisena toimijana Finnpartnership pyrkii osaltaan edistämään YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden (Sustainable Development Goals, jäljempänä SDG) toteutumista. SDG:t ovat vuonna 2015 lanseerattu 17 merkittävää kehitystavoitteen joukko. Jokainen 17 tavoitteesta on jaettu alatavoitteisiin, jotka helpottavat tavoitteiden edistämistä ja tuloksien mittaamista.

SDG:iden on tarkoitus tarjota kansainvälinen kehikko haastavien kehitystavoitteiden saavuttamiseen. Tavoitteiden täyttymisen vuoteen 2030

mennessä on kuitenkin laskettu edellyttävän merkittävästi enemmän resursseja kuin mitä perinteisen kehitysavun tai esimerkiksi siirtolaisten rahälähetysten kautta generoidaan. Uudenlaisten toimijoiden ja etenkin yksityisen sektorin osallistaminen onkin välttämätöntä SDG:iden saavuttamiseksi. Finnpartnershipilla voi olla merkittävä rooli yksityisen ja kolmannen sektorin hankkeiden käyntiinsaamisessa ja siten kehitysvaikutusten luomisessa ja investointien katalysoinnissa kehitysmaihin.

Finnpartnership tukee SDG:iden toteutumista liikekumppanuustuen lisäksi Matchmakingin sekä koulutuksen ja neuvonnan (mm. erilliset SDG-koulutukset) kautta. Käsillä oleva raportti liittyy kuitenkin nimenomaan vuonna 2014 tukea saaneiden hankkeiden SDG-vaikutuksiin. Vaikka hankkeille myönnettiin tukea ennen kuin SDG:t lanseerattiin vuonna 2015, ovat hankkeiden synnyttämät kehitysvaikutukset valtaosin syntyneet vasta vuoden 2015 jälkeen. Kehitysvaikutusten syntyajankohdan perusteella hankkeiden onkin mielekästä laskea kontribuoivan SDG:iden toteutumiseen.

9.1 Hankkeiden SDG-vaikutusten arvioinnista

Vuoden 2014 hankkeiden SDG-vaikutusten arviointi aloitettiin arvioimalla tarkoitukseen soveltuvia metodologisia ratkaisuja. Sisäisen prosessin, konsulttien haastattelun sekä muiden organisaatioiden käytäntöihin tutustumisen jälkeen Finnpartnership kartoitti käytössään olevan seurantakyselyn yhtäläisyydet SDG-

Liikekumppanuustukea vuonna 2014 saaneiden hankkeiden SDG-vaikutuksia

Tavoite	Hankkeiden osuus	Esimerkkejä vaikutuksista		Esimerkkejä hankkeista
17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS 		48 liikekumppanuustukea nostanutta hanketta	18 pitkäaikaista liikekumppanuutta kehitysmaassa	Ansoina toimivien hyttysverkkojen pilotointi kenttäolosuhteissa Afrikassa Ohjelmistopalveluja tuottava yhteisyritys Aasiaan
1 EI KÖYHYTTÄ 		17 hanketta maaseudulla tai kasvukustusten ulkopuolella	9 paransi välttämättömien hyödykkeiden tai palveluiden saantia	Uravalmennus- ja rekrytointiyrityksen perustaminen Afrikkaan Mobiilitietopalvelu afrikkalaisille maanviljelijöille
4 HYVÄ KOULUTUS 		5 koulutusalan hanketta	26 hanketta, jossa toteutettiin koulutusta	Sellu- ja paperiteollisuuden henkilöstön täydennyskoulutusta Aasiassa Johtajuuskoulutusta toteuttavan tytäryrityksen perustaminen Afrikkaan
9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA 		26 hanketta, jossa tehtiin investointeja kohdemaahan	14 hanketta, jossa parannettiin tuotannon laatua tai jalostusastetta	Tekstiilijätteen hyödyntämistä vaatetuotannossa Aasiassa Energia-alan turvallisuuskoulutuksen lisensointi Afrikkaan
5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO 		19 naisten työllistymiseen positiivisesti vaikuttanutta hanketta	17 muilla tavoin sukupuolten tasa-arvoon vaikuttanutta hanketta	Naisten rekrytointi ja koulutus matkailualan henkilökunnaksi ja kouluttajiksi Afrikassa Naistyöntekijävaltaisen sairaalaympäristön ilmanpuhdistusteknologian lisensointi Aasiaan
8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA 		180 uutta työpaikkaa	20 kohdemaahan verotuloja synnyttänyt hanketta	Ympäristöystävällistä lastenvaatetuotantoa Aasiassa Henkilöstön jatkuvaan kehittämiseen panostava suunnitteluyritys Afrikkaan

Pure Waste tekee tekstiilijätteestä bisnestä Intiassa

Pure Waste Textiles rakentaa Intiaan tuotantomallia, jossa tekstiilijätteestä jalostuu uusia tuotteita. Uudenlaisen bisnesmallin valmisteluun yritys on saanut Finnpartnershipin tukea.

Liikeidea tekstiilialalla syntyvän ylijäämämateriaalin uusiokäytöstä lähti liikkeelle, kun ryhmä suomalaisia vaatetusalan ammattilaisia perusti Costo-vaatemerkin vuonna 2006. Vaatemerkin perustajiin kuuluva Anders Bengs sanoo, että muutaman vuoden toiminnan jälkeen heräsi kiinnostus lähteä luomaan suhteita suurten tuottajamaiden kierrätystoimijoihin.

Asiat lähtivät etenemään Intiassa, jossa suomalaisia auttoi liikkeelle ennestään tuttu paikallinen vaatetustehtailija.

Finnpartnership tuki selvitystyötä

Vuonna 2013 ryhmä perusti Pure Waste Textiles Oy:n ja päätti selvittää tarkemmin trikooteollisuuden jätteiden uusiokäyttöä Tamil Nadun osavaltiossa Etelä-Intiassa, joka on maailman suurimpia trikoovaatteiden valmistusalueita.

Tukea potentiaalisten kumppaneiden etsintään ja liiketoimintamallin rakentamiseen Pure Waste sai Finnpartnershipin liikekumppanuustuesta. ”Finnpartnershipin tuesta on ollut paljon hyötyä. Tekstiilintuottajia on paljon, mutta meille sopivien kumppaneiden löytäminen ei ole helppoa. Jokaiselta tuotannon osa-alueelta pitää löytää oikeat toimijat ja tuoda ne yhteen. Koko ketju on saatava toimimaan.”

Vaikeuskerrointa lisää se, että Pure Waste käyttää sataprosenttisesti kierrätysmateriaaleja. Niistä valmistettavien tuotteiden on kuitenkin oltava korkealaatuisia ja hinnallisesti kilpailukykyisiä.

Tehtaan valmistuminen tärkeä etappi

Tärkeä etappi suunnitelmien toteutumisessa on alkuvuonna 2016 käynnistynyt tuotantolaitos,

jonka Pure Wasten intialainen kumppani on rakentanut lähelle Coimbatoren kaupunkia. Tuotantolaitoksessa kierrätysmateriaali voidaan prosessoida kuiduksi ja kehrätä langaksi. Vieressä sijaitsee intialaisen kumppanin ompelimo, jossa materiaali voidaan ommella valmiiksi vaatteiksi asti.

Bengs uskoo, että tekstiilijätteen kierrätyksessä on paljon mahdollisuuksia. Maapallon väestö kasvaa, mutta puuvillan ja muiden neitseellisten raaka-aineiden tuotanto ei pysty kattamaan kasvavaa kysyntää. ”Materiaalien kierrätystä on pakko lisätä. Tällä hetkellä tekstiilijätteestä hyödynnetään maailmassa vain noin 15 prosenttia. Kierrätyksessä on kyse isoista markkinoista.”

Vastuullisuus kaikki kaikessa

Bengsin mukaan oma tuotantolaitos antaa mahdollisuuden seurata, että ympäristö- ja sosiaalisuuteen vastuuseen liittyvät asiat ovat Intiassa kunnossa. Tehdas sijaitsee köyhällä maaseudulla, jossa vastuullisen työnantajan tarjoamalla työpajoilla on tärkeä merkitys.

Ympäristöasioissa on Bengsin mielestä tärkeää, ettei tuotanto pilaa tai ehdytä jo ennestään niukoja paikallisia luonnonvaroja. Vähäsateisella seudulla sijaitseva tehdas ottaa talteen sadeveden. Osa energiatarpeesta on tarkoitus kattaa muun muassa aurinkovoimalla ja käymäläjätteestä jalostettavalla metaanilla. Bengsin mukaan tulevana vuosina tarkoituksena on myös rahoittaa kestävä kehitys tukevia hankkeita paikallisissa yhteisöissä.

Mobiilipalvelu vauhdittaa työuria Itä-Afrikassa

Suomalainen Fuzu kehitti Keniassa mobiilipalvelun, joka auttaa työnhakijoita löytämään paikkansa työelämässä. Finnpartnershipin tuki oli tärkeä alkuvaiheessa. Matkan varrella rahoitusta on saatu myös Finnfundilta, ja Fuzulla on tänä päivänä jo yli 500 000 käyttäjää Keniassa, Tansaniassa, Somaliassa ja Ugandassa.

Swahelinkielinen sana "fuzu" tarkoittaa vapaasti käännettynä omalla työllä aikaansaattua menestystä. Tämä sopii hyvin nimeksi suomalaiselle startup-yritykselle, joka lähti kehittämään työnhakijoille ja -antajille suunnattua mobiilipalvelua Keniassa. Fuzu Oy:n perustajilla Jussi Hinkkasella ja Jussi Impiöllä oli ennestään vuosien kokemus Afrikasta, sillä molemmat olivat työskennelleet siellä muun muassa Nokian palveluksessa.

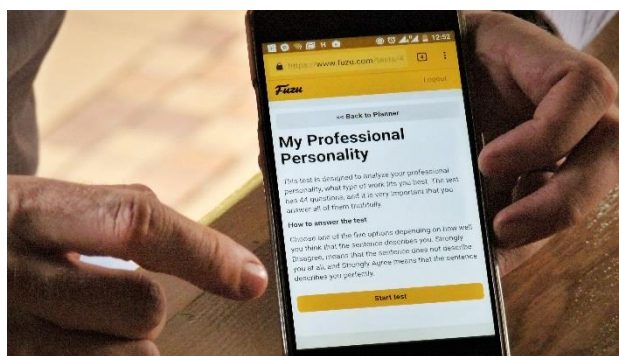

"Olimme tehneet Nokialla paljon sosiologista ja antropologista tutkimusta, miten köyhätkin väestönosat voivat hyötyä uudesta teknologiasta", Jussi Hinkkanen sanoo. "Internetin nykyiset työpaikkaportaalit eivät pysty palvelemaan suurinta osaa väestöstä. Halusimme kehittää palvelun, jota myös vähemmän koulutetut ihmiset voivat käyttää eri työuran vaiheissa antaen heille siihen hetkeen sopivia ohjeita ja rohkaisua", Hinkkanen jatkaa.

Finnpartnershipin tuki tärkeä alkuvaiheessa

Kenia oli luonnollinen kohdema Fuzun mobiilipalvelun kehittämiseen, sillä maa on edelläkävijä langattomien palvelujen käytössä, etenkin mobiilimaksamisessa. Kaksikko otti ison riskin. He kehittivät aluksi palvelua ilman palkkaa ja ulkopuolista rahoitusta. Ensimmäiset sijoittajat Fuzuun olivat suomalaisia enkelisijoittajia.

Vuosina 2014-2015 Fuzu sai Finnpartnershipiltä tukea hankeselvityksen tekemiseen, henkilökunnan koulutukseen, kumppaneiden identifiointiin ja palvelun pilotointiin Keniassa. "Finnpartnershipin tuki oli meille erittäin tärkeä. Afrikka on hankala ja riskejä täynnä oleva markkina, jonne menevän yrityksen on vaikea saada yksityistä pääomaa", Hinkkanen toteaa. Hän

huomauttaa, että Finnpartnershipin tuki rohkaisee yrityksiä kokeilemaan liiketoimintaa tavanomaista haastavimmilla markkinoilla. "Tuki antoi meille mahdollisuuden pilotoida palvelua käytännössä, mikä oli aivan välttämätöntä varsinaisen liiketoiminnan käynnistämiseen."

Työpaikkojen tarjonta laajenee

Fuzun palvelu auttaa työnhakijaa rakentamaan profiilinsa, hakemaan käyttäjän taustaan sopivia tehtäviä ja oppimaan taitoja, jotka ovat työtehtävän näkökulmasta oleellisia. Palvelu antaa jatkuvasti palautetta ja pyrkii ohjaamaan käyttäjää oikeaan suuntaan. "Iso osa käyttäjistä ei ole koskaan saanut uraohjausta, joten heidän tietämyksensä työelämästä on heikkoa. Uratestit ja keskustelu uraohjaajan kanssa tuovat helpotusta näiden käyttäjien elämään." Työnantajalle Fuzu antaa mahdollisuuden löytää sopivimmat kandidaatit usein tuhansien työnhakijoiden joukosta. Työntekijöitä hakeville yrityksille Fuzun palvelut ovat maksullisia, mutta työnhakijalle peruspalvelut ovat ilmaisia. "Edistyneemmistä palveluista peritään maksuja. Ne on kuitenkin pyritty suhteuttamaan asiakkaiden maksukykyyn."

Finnfundin rahoitus vauhdittaa kasvua

Marraskuussa 2016 Fuzu keräsi toimintansa kehittämiseen ja laajentamiseen 1,75 miljoonan euron lisärahoituksen, josta kehitysrahoitusyhtiö Finnfundin osuus oli ensimmäisessä vaiheessa 0,5 miljoonaa euroa. Tulevaisuudessa summa voidaan nostaa 1,5 miljoonaan euroon.

Sibesonke palvelee Itä-Afrikan viljelijöitä

Tansaniassa maanviljelijät voivat tarkistaa sään tai vaikka tuotteiden hintatiedot peruspuhelimilla. Taustalla on Nokian siipien suojista lentoon lähtenyt Sibesonke.

Kaverukset Uwe Schwarz ja Timo Alakoski kehittivät 2000-luvulla USSD-protokollaan perustuvia liikeitoita kehittyvien maiden markkinoille Nokia Siemens Networkin leivissä. USSD mahdollistaa tiedonsiirron internet-tyyliin peruspuhelimissa ilman internetiä.

Huhtikuussa 2009 Nokia uudisti liiketoimintaansa ja muutti toimintojaan. USSD ei enää mahtunut mukaan, mutta kehittäjille tarjottiin mahdollisuutta pitää ideansa ja jatkaa niiden parissa oman yrityksensä turvin. Schwarz ja Alakoski pohivat asiaa ja päättivät perustaa Sibesonken.

Etelä-Afrikasta Itä-Afrikkaan

Sibesonke kokeili ensin Etelä-Afrikassa erilaisia sovelluksia ja etsi markkinoita. Pian kuitenkin kävi ilmi, että vielä järkevämmät markkinat voisivat olla muualla. Maaliskuussa 2013 Sibesonke julkisti yhteistyösopimuksen Tansanian maatalous-, ruokaturva- ja osuuskuntaministeriön sekä karja- ja kalastusministeriön kanssa.

”Nyt me keskitymme sataprosenttisesti maatalousbisnekseen”, Schwarz sanoo.

Kännykän omistaa yli 60 prosenttia tansanialaisista, mutta internetiä käyttää vain reilut 30 prosenttia väestöstä. Nettiä tai ei, erilaisia mobiilipalveluita maaseudun väestölle on, ja niitä käytetään paljon.

Nyt Sibesonken mFarming-palvelu (swahiliksi mKilimo) tarjoaa viljelijöille ministeriöiden ja yhteistyökumppanien kanssa yhteistyössä räätälöityä tietoa säästä ja esimerkiksi lannotteista ja tuholaisista. Maataloustuotteiden hintatiedot taas auttavat viljelijöitä päättämään, milloin olisi oikea aika lähteä kylille myymään satoa. Kun datayhteydet jatkossa paranevat, viljelijä voi napata esimerkiksi kasvitautista kuvan ja lähettää sen asiantuntijan arvioitavaksi.

”Idea on auttaa viljelijöitä lisäämään tuottavuuttaan ja tulojaan: saamaan isompia satoja ja niistä

paremman hinnan säkkiä kohden”, Schwarz sanoo.

Esiselvityksiin, partnerien identifiointiin, henkilökunnan koulutukseen ja palvelujen jatkokehittelyyn yritys on saanut tukea Finnpartnershipiltä ja BEAM-ohjelmasta. Schwarzin mukaan tuki oli yritykselle hyvin keskeistä.

Markkina ei ole helppo tulokkaalle. Sibesonken vastaus on sinnikäs työ: ihmisten luottamus saavutetaan hiljalleen rakentamalla tunnettuutta ja brändiä. Läsnaolokin on tärkeää: Schwarz matkustaa joka toinen kuukausi Tansaniaan ja muihin Itä-Afrikan maihin.

Kymmenen vuotta Afrikassa ja viitisen vuotta Itä-Afrikassa on tuonut paljon kokemusta ja myös käyttäjiä. Tansaniassa heillä on vuoden 2012 lopusta laskien ollut 2,3 miljoonaa uniikkia käyttäjää. Päivittäisten käyttäjien määrä vaihtelee vuodenaikojen mukaan neljän ja kuuden tuhannen välillä. Voittoa Sibesonke tuotti ensimmäistä kertaa vuonna 2017.

”Tansaniassa on 50 miljoonaa ihmistä, joista 70 prosenttia elää maataloudesta”, Schwarz laskee. ”On miljoonia ihmisiä, jotka hyötyisivät meidän tarjoamastamme tiedosta.”

Teksti on muokattu ote Pasi Nokelaisen ja Esa Salminen teoksesta Afrikan valloittajat (Avain Kustannus, 2018).

Liite 1. Yhteenvetotaulukko 2006-2014

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Myönnettyjä tukia	22	79	68	77	110	114	77	94	90
Maksatuksen saaneita (pl. jatkohakemukset)	18	60	48	50	65	74	35	59	48
Maksatusten summa (pl. jatkohakemukset)	1 041 715,13	1 683 299,85	1 122 328,14	1 430 945,33	1 253 884,55	1 482 478,78	675 798	1 211 426	1 243 649
Maksatusten summa (ml. jatkohakemukset)	1 041 715,13	1 683 299,85	1 269 787,20	1 451 900,49	1 570 585,54	1 622 374,86	782 886	1 347 297	1 411 777
Onnistuneita hankkeita viimeisessä raportissa	10 (56 %)	25 (42 %)	24 (50 %)	24 (48 %)	24 (37 %)	30 (41 %)	19 (54 %)	19 (32 %)	22 (46 %)
Keskeneräisiä hankkeita viimeisessä raportissa	1 (6 %)	15 (25 %)	9 (19 %)	10 (20 %)	16 (25 %)	6 (8 %)	8 (23 %)	13 (25 %)	13 (27 %)
Lopetettuja hankkeita viimeisessä raportissa	7 (39 %)	20 (33 %)	15 (31 %)	16 (32 %)	25 (38 %)	38 (51 %)	8 (23 %)	22 (40 %)	13 (27 %)
Suoraan työllistäviä yrityksiä	10 (56 %)	32 (53 %)	25 (52 %)	24 (48 %)	23 (35 %)	23 (31 %)	17 (49 %)	23 (42 %)	17 (35 %)
Suoraan työllistettyjä	713	899	1192	1283	621,5	636	401	758	410
Uusia työpaikkoja	301	590	547	884	307	517	232	297	180
Naistyöntekijöitä	127	156	269	518	180	232	156	585	148
Naisten osuus suoraan työllistetyistä	18 %	17 %	23 %	40 %	29 %	36 %	39 %	77 %	36 %
Epäsuorasti työllistettyjä	514	1698	568	389	237	1400	283	188	200
Investointeja toteuttaneita yrityksiä (pl. jatkohankkeet)	9 (50 %)	14 (23 %)	13 (27 %)	16 (32 %)	21 (32 %)	38 (51 %)	16 (46 %)	22 (20 %)	26
Investointien kokonaissumma (pl. jatkohankkeet)	7 900 000	1 635 700 000	7 900 000	35 720 000	20 180 000	20 299 992	15 878 977	7 080 669	2 079 208
Investointien kokonaissumma (ml. jatkohankkeet)	7 900 000	1 635 700 000	8 300 000	35 740 000	29 320 000	22 149 992	21 969 477	7 217 169	2 217 326
Investointien suhde maksatuksiin (ml. jatkohankkeet)	758 %	97172 %	654 %	2461 %	1867 %	1365 %	2900 %	535 %	157 %
Tytäryritys tai yhteisyritys perustettu	9 (50 %)	13 (22 %)	15 (31 %)	12 (24 %)	11 (17 %)	17 (23 %)	9 (26%)	16 (29 %)	11 (23 %)
Alihankinta aloitettu	4 (22 %)	16 (27 %)	14 (29 %)	9 (18 %)	13 (20 %)	13 (18 %)	8 (23%)	2 (4 %)	5 (10 %)
Lisäarvollinen kehitysmaatuonti aloitettu	6 (33 %)	12 (20 %)	12 (25 %)	10 (20 %)	11 (17 %)	11 (15 %)	9 (26%)	10 (18 %)	1 (2 %)
Teknologian ja tietotaidon siirtoa toteuttaneita hankkeita	10 (56 %)	45 (75 %)	36 (75 %)	36 (72 %)	39 (60 %)	28 (38 %)	25 (71 %)	19 (35 %)	16 (33 %)
Koulutusta toteuttaneita hankkeita	11 (61 %)	35 (58 %)	33 (69 %)	36 (72 %)	34 (52 %)	41 (55 %)	22 (62 %)	32 (58 %)	26 (54 %)
Keskimääräistä parempia palkkoja maksaneita hankkeita	10 (56 %)	22 (46 %)	25 (52 %)	22 (44 %)	14 (22 %)	11 (15 %)	8 (23 %)	10 (43 %)	7 (15 %)
Hankkeita, joilla positiivisia vaikutuksia naisten työllistymiseen tai sukupuolten väliseen tasa-arvoon	8 (44 %)	24 (40 %)	28 (58 %)	26 (52 %)	19 (29 %)	30 (41 %)	13 (37 %)	19 (35 %)	20 (32 %)
Hankkeita, joilla vaikutuksia yleiseen infrastruktuuriin	4 (22 %)	25 (42 %)	16 (33 %)	12 (24 %)	9 (14 %)	16 (22 %)	8 (23 %)	14 (25 %)	12 (25 %)
Hankkeita, joilla vaikutuksia markkinoihin ja niiden tuotantorakenteeseen	11 (61 %)	42 (70 %)	36 (75 %)	34 (68 %)	29 (45 %)	41 (55 %)	17 (49 %)	24 (44 %)	14 (29 %)
Hankkeita, joilla positiivisia muita ympäristövaikutuksia	6 (33 %)	34 (57 %)	29 (60 %)	21 (42 %)	29 (45 %)	34 (46 %)	17 (49 %)	33 (60 %)	22 (46 %)

Liite 2. Vuoden 2014 jatkohankkeet

Tukea nostaneista vuoden 2014 hankkeista kuusi oli aiempien hankkeiden jatkohankkeita. **Jatkohankkeella** tarkoitetaan liikekumppanuustukea, joka kohdistuu jo aiemmin tukea saaneen hankkeen toisiin hankevaiheisiin. Esimerkkinä voisi olla hanke, jolle myönnetään vuonna 2012 liikekumppanuustukea partnerin identifiointiin ja hankeselvitykseen. Partnerin identifiointi ja hankeselvitys johtavat onnistumisiin, ja yritys hakee uutta liikekumppanuustukea esimerkiksi liiketoimintasuunnitelman tekoon ja henkilökunnan koulutukseen vuonna 2014. Tällöin vuoden 2014 tuki määritellään jatkohankkeeksi. Hankkeen kehitysvaikutuksista on kuitenkin raportoitu (ainakin keskeisin osin) jo vuonna 2012, sillä kyse on samasta hankekokoaisuudesta.

Vuoden 2014 jatkohankkeista kaksi on toteutettu onnistuneesti ja neljä on edelleen kesken. Onnistuneista hankkeista toisessa aloitettiin maahantuonti ja toisessa koulutettiin paikallisen tytäryrityksen henkilökuntaa. Molemmat hankkeista ovat olleet tuensaajalle tuottavia liiketoimia, ja ovat johtaneet noin 280 000 euron kohdemaainvestointeihin sekä noin 40 000 euron verotuloihin kohdemaalle. Hankkeissa on hakijoiden raportoinnin mukaan työllistetty suoraan yli 700 henkilöä, joista noin 700 on ollut toisessa hankkeista osa-aikaisesti työllistettyjä naisia. Lisäksi hankkeissa on luotu noin 100 osa-aikaista epäsuoraa työpaikkaa. Työllistämisaikutukset ovat kohdistuneet voimakkaasti maaseudulle.

Hankkeissa on siirtynyt teknologista, laatustandardeihin keskittyvää sekä muuta tuotantoalan osaamista ja tietotaitoa kohdemaihin. Hankkeet ovat nostaneet paikallisen tuotannon laatua ja parantaneet olennaisten hyödykkeiden saatavuutta. Kesken olevista hankkeista kahdessa on solmittu kumppanuussopimus paikallispartnerin kanssa. Jokainen kesken olevista hankkeista saattaa johtaa vielä pitkäaikaiseen liiketoimintaan kohdemaassa ja luoda siten lisää kehitysvaikutuksia

Finnpartnership

Developing business
together.

Finnpartnership
c/o Teollisen yhteistyön rahasto Oy (FINNFUND)
PL 391
00121 Helsinki - FINLAND

puh: 09 348 434
email: fp@finnpartnership.fi

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

finnfund